

ת"פ 10445/08/21 - מדינת ישראל נגד מהנד קוואסמה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 10445-08-21 מדינת ישראל נ' קוואסמה

בפני בעניין:	כבוד השופטת חגית מאק-קלמנוביץ המאשימה	מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד עופרי מלצר מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)
נגד הנאשם	מהנד קוואסמה ע"י ב"כ עו"ד עלא זחלקה	

גזר דין

העובדות וטענות הצדדים

1. הנאשם, יליד 1993, הודה והורשע בעבירה של הצתה לפי סעיף 448(א) רישא בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין תשל"ז-1977. ההרשעה באה בעקבות הסדר טיעון מיום 6.3.22, בו הוסכם כי המאשימה תגביל עצמה לעונש של 18 חודשי מאסר בפועל ורכיבי ענישה נוספים, וב"כ הנאשם יהיה חופשי בטיעונו. עוד הוסכם כי הנאשם יישלח לקבלת תסקיר שירות המבחן, וכי מוסכמת העובדה שהנאשם אינו היוזם של האירוע נשוא כתב האישום.

על פי עובדות כתב האישום בו הודה הנאשם, ביום 17.7.21 בשעות הצהריים הוא קשר קשר עם חברו, עבד אל רחמן שוויקי (להלן: **עבד**), לשרוף רכב. במסגרת התכנון קבעו השניים להיפגש בשער שכם. בשעות הלילה נפגשו הנאשם ועבד בשער שכם כאשר ברשות עבד חומר דליק - בנזין. הם נסעו באופנוע השייך לנאשם לבית חנינה, כדי להצית רכב השייך לפואז שוויקי, דודו של עבד. בסמוך לשעה 2:30 עצרו השניים את האופנוע בכניסה לבית חנינה וקיפלו את לוחית הזיהוי כדי למנוע איתור במצלמות. הם המשיכו בנסיעה והנאשם עצר את האופנוע בסמוך לרכב מסוג פולקסווגן ל.ז. 98-411-60 השייך למוסא וויקי ונמצא בשימוש של אביו פואז שוויקי ושל אחיו אנאס שוויקי (להלן: **הרכב; המתלוננים**). עבד ירד מהאופנוע כשקסדה על ראשו, ניפץ את חלון הרכב, שפך לתוכו את הבנזין והצית את הרכב, בעוד הנאשם ממתין במרחק מספר מטרים מהרכב. לאחר מכן השניים חזרו לאופנוע ורכבו לכיוון שער שכם, לאחר שביצאה משכונת בית חנינה קיפלו בחזרה את לוחית הזיהוי של האופנוע. כתוצאה מהמעשים תכולת הרכב נשרפה כליל וגרמו נזקים כספיים.

2. ב"כ המאשימה טענה כי מעשיו של הנאשם פגעו בערכים המוגנים של שלום הציבור, הגנה על רכוש הציבור ועל שלמות הגוף, שכן הסכנה באש ידועה ואין לדעת כיצד תסתיים. בנוסף קיים צורך להלחם בתופעה של פתרון כססוכים באליומות ובעשיית דין עצמית. לדבריה נסיבות ביצוע העבירה מצביעות על כך שהנאשם ושותפו פעלו בצוותא. הם תכננו את הביצוע, הצטיידו מראש בדלק, קיפלו את לוחית הזיהוי של האופנוע כדי למנוע זיהוי. הרקע למעשיו של

הנאשם אינו ברור, אך בפועל הוא שימש כנהג, השתתף בהגעה למקום ובברירה ומדובר בביצוע בצוותא לכל דבר.

ב"כ המאשימה הפנתה לפסיקה וביקשה לקבוע מתחם ענישה בין 18-40 חודשי מאסר בפועל. לנאשם עבר פלילי. יחסו לטיפול שהוצע על ידי שירות המבחן אמביוולנטי ולא הוצע שיקום של ממש המצדיק חריגה ממתחם הענישה. המאשימה טענה כי שיקולי השיקום ונסיבותיו האישיות של הנאשם, אל מול עברו הפלילי, מעמידים את העונש בתחתית מתחם הענישה, בדומה לעמדת המאשימה בהסדר הטיעון.

המאשימה ביקשה לגזור על הנאשם 18 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, פיצוי לנפגעים וחילוט אופןוע ששימש לביצוע העבירה.

3. ב"כ הנאשם טען כי מעשיו של הנאשם, באירוע הנוכחי וגם באירועים שהביאו להרשעותיו הקודמות, הם תוצאה של אירוע מצער שחוזה הנאשם בגיל צעיר. הנאשם עמד בפתח החנות המשפחתית בסילוואן, נפגע בעינו כתוצאה מירי ואיבד את ראייתו בעין אחת. לטענת הסניגור אותו אירוע גרם לנאשם להתבודדות ולניתוק מהחברה, והוא נפל קרבן ללחצים שהפעילו עליו חברים שאליהם התחבר כדי למלא חסכים רגשיים. אותם חברים שכנעו את הנאשם לנקום את פציעתו, הפעילו עליו לחץ, ניצלו את מצוקתו וגרמו לו לבצע עבירות שונות.

הסניגור הציג בתמיכה לטיעוניו חוות דעת רפואיות בנוגע לפציעה ואבדן ראייה באחת מעיניו של הנאשם וכן חוות דעת פסיכיאטרית שהוגשה במסגרת ההליך האזרחי בה נקבעו לנאשם 25% נכות פסיכיאטרית. בנוסף הוגשו פסק דין של בית המשפט המחוזי בו נפסקו לנאשם פיצויים בסך למעלה מ- ₪ 1,700,000 בצירוף הוצאות משפט, וכן פסק הדין של בית המשפט העליון בערעור, בו בוטל תשלום הפיצוי (ת"א (מחוזי ירושלים) 29971-09-11; ע"א 2775/19). אציין כי מעיון בפסקי הדין עולה שאין מחלוקת על כך שהנאשם איבד את הראיה באחת מעיניו, ככל הנראה בשל אירוע ירי, והמחלוקת נסובה על שאלת אחריות המדינה לנזק.

הסניגור טען עוד כי עבד, שהיה המבצע העיקרי, לא הועמד כלל לדין (מחוסר ראיות), וכי הנאשם לא ביצע את ההצתה בפועל ואף לא הצטייד בבנזין. תפקידו התבטא בנהיגה באופןוע והוא למעשה מסייע. הסניגור ציין כי הנאשם הודה בחקירה בהזדמנות הראשונה ואף הודה בבית המשפט, ללא תיקון כתב האישום, וחסך זמן. הוא ציין כי הנאשם נישא לאחרונה, נולדה לו ילדה וחיי השתנו. הנאשם אף סבר שיזכה ליהנות מהפיצוי שנפסק לו בבית המשפט אך בסופו של דבר לאור פסק הדין בערעור לא קיבל פיצוי כלל. לטענת הסניגור הנאשם זקוק לטיפול, ויש לקבל את המלצת שירות המבחן ולהטיל עליו צו מבחן ושירות לתועלת הציבור, או לכל היותר מאסר בעבודות שירות.

תסקיר שירות המבחן

4. שירות המבחן הגיש תסקיר בעניינו של הנאשם. הנאשם כבן 28, נשוי ואב לילדה פעוטה. מתגורר בסילוואן ועובד כעצמאי בתחום הספרות. במשפחת מוצאו הוא ה-10 מבין 12 במשפחה המנהלת אורח חיים נורמטיבי. הנאשם השלים 10 שנות לימוד. בהיותו בכיתה יא' נפצע. לדבריו הפציעה נגרמה מכדור גומי, כאשר ניסה לסייע לאישה שנפגעה בקטטה שבה הוא עצמו לא נטל חלק. הנאשם התקשה להסביר את נסיבות הפציעה. הפציעה פגעה בדימויו העצמי ובדימוי גופו, כך שמאז נמנע מלצאת מביתו, עזב את מסגרת הלימודים ונמנע מקשרים עם בני משפחה. מצבו הנפשי הידרדר, והוא תיאר תסמינים אשר להערכת קצינת המבחן הם סימנים מובהקים של תסמונת חרדתית פוסט טראומטית. על פי מסמכים הנאשם הוכר בביטוח לאומי בדרגת נכות של 41% לצמיתות. בעבר הנאשם השתמש בסמים ובאלכוהול

אך הפסיק את השימוש התלתי ובבדיקות שתן נמצא נקי משימוש בסמים ובאלכוהול. כמו כן הנאשם מסר כי לאחרונה התחזק מבחינה דתית ומצבו התחזק והשתפר.

עוד נכתב בתסקיר כי בהתייחס להרשעתו הקודמת בעבירת איומים משנת 2019 טען הנאשם כי פעל מתוך הגנה עצמית, ובהתייחס להרשעה משנת 2012 בריבוי עבירות בגין נדון ל-40 חודשי מאסר טען כי פעל מתוך רצון לנקמה על פציעתו.

קצינת המבחן התרשמה כי הנאשם לוקח אחריות על העבירה הנוכחית, וכי פעל מתוך רצון לרצות את סביבתו ללא הבנת חומרת מעשיו. בצד קשיים שונים שפורטו בתסקיר, קצינת המבחן סברה כי הנאשם בעל כוחות ויכולות, הוא מנסה לערוך שינוי בחייו ולנהל אורח חיים נורמטיבי, מביע חרטה ולוקח אחריות. על פי התרשמותה התא המשפחתי החדש מהווה עבור הנאשם גורם ליציבות ואחריות, ומרתיע מפני חזרה למעורבות פלילית. לנוכח נסיונו של הנאשם לשקם את חייו סברה קצינת המבחן כי מאסר, ולו בעבודות שירות, עלול להוות גורם מדרדר עבורו. הומלץ להטיל על הנאשם צו מבחן למשך שנה, במהלכו ישתלב בטיפול במרפאה לבריאות הנפש, וכן שירות לתועלת הציבור בהיקף של 220 שעות.

מתחם העונש ההולם

5. מעשיו של הנאשם פגעו ברכוש זולתו. כאשר הפגיעה נעשית בדרך של הצתה, הפגיעה ברכוש אינה נותרת בתחום זה בלבד, שכן המצית עלול לאבד שליטה והאש עלולה להתפשט מעבר למתוכנן, ואף לגרום לפגיעה בנפש. בפסקי דין רבים עמד בית המשפט על הסכנה שטומנת בחובה עבירת ההצתה. כך לדוגמא:

"בתי המשפט חזרו והדגישו את חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, גם כשהיא מתייחסת לרכוש בלבד, בין היתר בשל הפוטנציאל לגרימת נזק לגוף, בבחינת 'אוי לגפרור שהצית להבה, שסופה ואחריתה מי ישרנה'" (ע"פ 1727/14 אבנר מימון נ' מדינת ישראל (6.1.15) פסקה 9, להלן: עניין מימון).

ועוד:

"בית משפט זה פסק, ושב ופסק, כי עבירת ההצתה יש בה חומרה מובהקת משום שהיא יוצרת סכנה ממשית לנפש ולרכוש בשל פוטנציאל התפשטותה הבלתי נשלטת של האש 'שראשיתה גפרור ואחריתה עלולה להיות שערי מוות' (ע"פ 3210/06 עמארה נ' מדינת ישראל, פסקה ה(1) (18.3.2007); כן ראו: בש"פ 6764/99 מחאמיד נ' מדינת ישראל (14.10.1999); ע"פ 8418/04 דוידוב נ' מדינת ישראל (31.3.2005); ע"פ 2599/07 קריין נ' מדינת ישראל (30.4.2007))."
(ע"פ 7139/13 טרפה צקול נ' מדינת ישראל (23.1.14) פסקה 6 לפסק הדין, להלן - עניין צקול).

6. טווח הענישה האפשרי בעבירת ההצתה רחב, ומושפע במידה רבה במידת הנזק שנגרם וברמת הסיכון שעלול היה להיגרם. נפסק כי

"בתוך מדרג זה ניתן להצביע על מדרגי ביניים של חומרה, מה שיכול להסביר את הסיבה לכך שהענישה הנלווית לעבירת ההצתה אינה אחידה ונעה על סקאלה רחבה (ע"פ 9226/11 גוזלנד נ'

מדינת ישראל, פסקה 11 (8.10.2013): הצתה של נכס בנסיבות שאין לחשוש כי ההצתה תתפשט לרכוש אחר; הצתה של נכס שעלולה להתפשט ולפגוע ברכוש אחר; הצתה של נכס שיש בה פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש; הצתה של נכס בנוכחותו הקרובה והמיידי של אדם, מה שמגביר את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש; הצתה שגרמה בפועל לפגיעה בגוף ובנפש על אף שהמצית לא התכוון לכך (מחשבה פלילית של פזיזות); והצתה בכוונה לפגוע בגוף ובנפש כמו במקרה דנן. מובן כי בתוך מדרגי ביניים אלה יש להבחין בין נסיבות שונות לחומרה או לקולא, כמו ערך הרכוש שהוצת או מספר האנשים שעמדו תחת סיכון של פגיעה ע"פ 4036/13 מובארכ אמארה נ' מדינת ישראל בפסקה 6 (5.10.2014) - ראו עניין מימון הנ"ל פסקה 9.

7. במקרה שבפני מדובר בפגיעה ברכב בלבד, לא נטען לסיכון הסביבה הרחבה מעבר לסכנה הכללית הקיימת תמיד בשילוח אש. המעשה נעשה בשעת לילה מאוחרת, כאשר הסיכון להימצאותם של עוברי אורח בלתי צפויים אינו גדול.

הנאשם נטל חלק משמעותי ונהג באופנועו עם עבד למקום האירוע וחזרה. עם זאת, הוא לא היה מעורב בביצוע מעשה הצתה עצמו אלא עמד בקרבת מקום. במסגרת הסדר הטיעון הצדדים הסכימו לעובדה שהנאשם אינו יוזם האירוע. בנוסף, לא הוצג מניע כלשהו של הנאשם או עניין בביצוע העבירה, ונראה כי אכן מדובר בסיוע לחבר בנושא שהנאשם עצמו אינו מעורב בו ולא הפיק ממנו תועלת. מאידך גיסא, הנאשם ועבד פעלו לאחר תכנון והצטיידות מראש, בצוותא, תוך נקיטת מעשים למניעת זיהוי האופנוע.

8. בחינת הענישה הנוהגת, פסקי הדין אליהם הפנו הצדדים ופסקי דין נוספים, מעלה אכן טווח לא קטן של עונשים. אציין חלק מהם.

ע"פ 3385/18 מוסטאפא דבש נ' מדינת ישראל (27.5.19) - המערערים הורשעו בהצתה וחבלה ברכב, כאשר הציתו רכב מסוג ג'יפ מרצדס ושני כלי רכב נוספים שהיו בבעלות המתלונן וחנו בחצר ביתו. הנאשמים הגיעו למקום רעולי פנים מצוידים בבקבוקי דלק, טיפסו על גדר כדי להיכנס לשטח הבית, וכאשר האש שהציתו לא אחזה בכלי הרכב אחד המערערים ואדם אחר חזרו למקום והציתו אותו בשנית. המערער השני שלח למחרת לאחד המערערים מסרון שיש בו תיאום גרסאות ושיבוש חקירה. נקבע מתחם בין 2-4 שנות מאסר, ולמערער שהורשע בעבירה נוספת החל מ-26 חודשי מאסר בפועל. המערערים נדונו לעונשי מאסר של 30 חודשים. בערעור הופחתו 4 חודשים מתקופה זו.

בע"פ 8195/17 שאהר שחאדה נ' מדינת ישראל (1.1.18) - אושר עונש של 28 חודשי מאסר על הצתת רכב לאחר קרב יריות. המערער חזר בו מן הערעור, ונראה כי ניתן משקל לקרב היריות שקדם להצתה, וכן לנסיבות אישיות שיש להביא בפני ועדת שחרורים ולא דוקא בפני בית המשפט.

ע"פ 5758/13 בילאל נסאסרה נ' מדינת ישראל (12.2.14) - המערער הורשע לאחר ניהול הוכחות, בהכרעת דין מנומקת, בקשירת קשר לביצוע פשע, הצתה וחבלה במזיד לרכב, ונדון ל-24 חודשי מאסר בפועל. ערעורו נדחה הן בהתייחס להכרעת הדין, הן בהתייחס למתחם הענישה שעמד על 18-40 חודשי מאסר והן בנוגע לגזר הדין. מדובר בהצתת שתי מכוניות שנשרפו כליל, לאחר תכנון מראש על ידי המערער ואחיו ולאחר שארבעה ימים קודם לכן האח הצית חלק מרכב. בית המשפט ציין בפסק הדין כי קיימים פסקי דין בהם הושתו עונשים קלים יותר, ואף מאסר בעבודות שירות, אולם בנסיבות שונות, כאשר נאשמים לקחו אחריות, הביעו חרטה עמוקה והבינו את חומרת מעשיהם,

וכאשר המלצת שירות המבחן היתה חיובית (פסקה 25 לפסק הדין).

בעניין צקול הנ"ל - מדובר בהצעת דירת מגורים בבית בו דירות נוספות, שהסכנה בו גבוהה במיוחד, אם כי לאחר שהמערער וידא כי כל הדיירים יצאו מהבית. המערער סבל מבעיות נפשיות ונסיבות חיים קשות, והוסכם כי ביצע את המעשה בתקופה בה היה שרוי במצב נפשי קשה. המערער אף טען כי ביצע את ההצעה כמעשה של התאבדות. לחובת המערער עבר פלילי ומאסר על תנאי חב הפעלה. בבית המשפט המחוזי נקבע מתחם בין 2-4 שנות מאסר בפועל, על המערער נגזר עונש של שתי שנות מאסר, ובצירוף המאסר המותנה הועמד עונשו על 27 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים. בערעור סקר בית המשפט העליון את הפסיקה הנוהגת, וקבע כי **"עיון בפסיקתו של בית משפט זה מגלה כי רף הענישה הנוהג בעבירות הצהה אינו אחיד והוא קשור בקשר ישיר לנסיבות המקרה ולנסיבותיו האישיות של הנאשם"** (פסקה 6). בית המשפט סבר כי בנסיבות העניין מתחם הענישה נמוך מזה שנקבע והעמידו על שנה אחת עד שלוש שנות מאסר. עונשו של המערער הופחת ל-18 חודשי מאסר בפועל, ובצירוף הפעלת המאסר המותנה (בחפיפה חלקית) עמד על 21 חודשי מאסר.

ע"פ 4311/12 **מילאד סורי נ' מדינת ישראל** (8.11.12) - המערער הורשע בהצעת רכב על רקע אהבה נכזבת ונדון ל-9 חודשי מאסר. בערעור הופחת העונש ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות תוך חריגה ממתחם ענישה, בשל היותו צעיר ללא עבר פלילי, התרשמות חיובית של שירות המבחן, ביצוע חובבני של העבירה ואינטראקציה חיובית ומעמיקה עם גורמי הטיפול.

ת"פ (י-ם) 46248-03-19 **מדינת ישראל נ' ליאור לוי** (15.11.20) - הנאשם הורשע בהצעת רכב של אחר על רקע סכסוך עסקי, בצוותא עם אחרים. הנאשם הוא שיזם את המעשה, ומאידך היה ללא עבר פלילי, הודה ונטל אחריות, שיתף פעולה עם שירות המבחן בהליך טיפולי ממושך. נקבע מתחם בין 12-24 חודשי מאסר בפועל, ועל הנאשם נגזרו 12 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים.

תפ (י-ם) 15597-06-15 **מדינת ישראל נ' מאהר מיסק** (7.11.16) - הנאשם הורשע בהצעת רכבו של המתלונן. נקבע מתחם בין 8-24 חודשי מאסר בפועל, והנאשם נדון ל-10 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים. ערעורו של הנאשם נדחה (ע"פ 99331/16 **מאהר מיסק נ' מדינת ישראל** (15.5.17)).

9. בענייננו מדובר, כאמור, בהצעה של רכב יחיד. הנאשם לא היה מעורב במעשה ההצעה עצמו ואף לא היה הגורם הדומיננטי, היוזם או הנהנה ממנו. לא נטען לנסיבות שהיה בהן כדי ליצור סיכון ספציפי מעבר לנזק שנגרם לרכב.

לאור כל האמור אני קובעת מתחם הנע בין 10-24 חודשי מאסר בפועל, בצירוף עונשים נלווים.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

10. ב"כ הנאשם ביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן לעונש של צו מבחן ושירות לתועלת הציבור. לנוכח המתחם שקבעתי מתעוררת השאלה אם קיימות נסיבות המצדיקות את החריגה המבוקשת ממתחם הענישה. אני סבורה שהתשובה לכך שלילית.

הסניגור הפנה לחוות דעת פסיכיאטרית שהוגשה במסגרת התיק האזרחי בה נקבעה לנאשם נכות פסיכיאטרית, ואף קצינת המבחן התרשמה שהנאשם סובל מתסמונת פוסט טראומטית. בתסקיר תואר רצון של הנאשם לרצות את

סביבתו כתוצאה מהנזקים שנגרמו לו באירוע הפציעה, ועל פי הנטען עבירות שביצע הנאשם קשורות לאותה נטיה לריצוי חבריו.

11. אין ספק שהנאשם עבר אירוע טראומטי וקשה כתוצאה ממנו נפגמה ראייתו ויתכן שנגרם לו גם נזק נפשי. אך עם זאת עולה מהתסקיר כי בשנים האחרונות הנאשם התגבר על קשיים שונים, הוא נישא, הפך לאב ומנהל אורחי חיים תקין. הנאשם הוא אדם בוגר, בעל נסיון חיים, אשר למרבה הצער אף התנסה בעבר בהליכים פליליים ובענישה פלילית. אף אם אניח כי אירוע הפציעה הותיר את חותמו בנפשו של הנאשם, הנאשם הוא אדם לעצמו ולחיו, לחצים חברתיים ונטיה לריצוי הסביבה אינם שוללים את אחריותו למעשיו. באשר לשיקולי השיקום, קצינת המבחן המליצה אמנם על טיפול במסגרת מרפאה לבריאות הנפש, אולם אין מדובר בהליך של שיקום. כאמור, הנאשם נישא והפך לאב לאחרונה. בתסקיר צויין כי בתקופה האחרונה מצבו התחזק והשתפר, חיו יציבים ועצמאיים. בנסיבות אלו גם אם הנאשם יכול להסתייע בהליך טיפולי כלשהו לא ניתן לראותו כצורך בשיקום. אכן, יש מקום להתחשבות בנסיבותיו האישיות של הנאשם ובקשיים שחווה, אך עם זאת אין מקום לחריגה כה משמעותית ממתחם הענישה עד כדי הינעות מהטלת עונש מאסר.

על אחת כמה וכמה אמורים הדברים כאשר אין מדובר בהרשעה יחידה של הנאשם, ולחובתו שתי הרשעות קודמות, ביניהן שתי עבירות הצתה וכן עבירות אלימות שונות ועבירות נשק, שהנאשם ריצה בגין 40 חודשי מאסר בפועל.

12. שיקולים נוספים שיש להביא בחשבון לעניין העונש הראוי הם העובדה שהנאשם הודה והורשע, קיבל אחריות וחסך זמן וצורך בשמיעת ראיות. כמו כן אין מחלוקת כי עבד, שותפו של הנאשם שבפני, אשר על פי עובדות כתב האישום היה הגורם הדומיננטי הן בתכנון והן בביצוע המעשים, לא הועמד לדין כלל בשל העדר ראיות.

13. לנוכח כל האמור אני גוזרת על הנאשם עונש כמפורט להלן:

1. מאסר בפועל ל-10 חודשים (בניכוי ימי מעצרו של הנאשם, אם נעצר בגין תיק זה). הנאשם יתייצב לריצוי העונש ביום 30.10.22.
2. מאסר על תנאי ל-4 חודשים למשך 3 שנים על עבירת הצתה, נסיון להצתה או גרימת נזק במזיד לרכב.
3. פיצוי למתלון - הבעלים הרשום של הרכב, בסך 1,000 ₪ שישולמו ב-3 תשלומים שווים החל מיום 1.10.22.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום.

ניתן היום, ט"ו אלול תשפ"ב, 11 ספטמבר 2022, במעמד הצדדים.